

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM

KORTENBERG – ALFONS DEWITSTRAAT

R. VAN DE KONIJNENBURG, A. DEVROE & J. CLAESEN
FEBRUARI 2013

COLOFON

Opgraving ☐
Vergunningsnummer:
Datum aanvraag:
Naam aanvrager:
Naam site:

Prospectie ☒
2013/026
31 januari 2013
Rik Van De Konijnenburg
Kortenberg, Alfons Dewitstraat

Project

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem – Kortenberg, Alfons Dewitstraat

Opdrachtgever

INTERLEUVEN
Brouwersstraat 3
3000 Leuven

Opdrachtnemer

ARCHEBO bvba
Merelnest 5
B-3470 Kortenenaken, België
BE 0834.280.172

+32 (0)491/74.60.77
info@archebo.be

Projectuitvoering

Rik Van De Konijnenburg, HAAST bvba
Jan Claesen, ARCHEBO bvba
Annika Devroe, ARCHEBO bvba
Stefaan Dondeyne, Bodemkundige KU Leuven

ARCHEBO-rapport 2013/02
ISSN 2034-5615

© 2013 ARCHEBO bvba

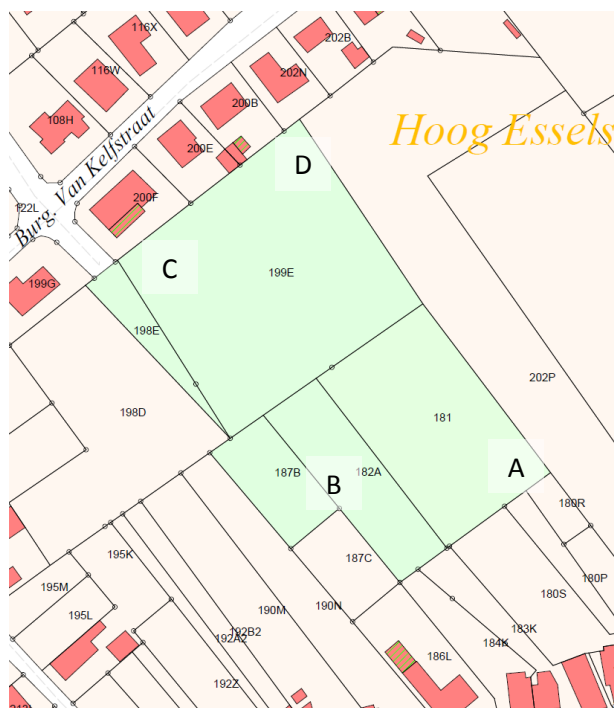
ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

Inhoud

ADMINISTRATIEVE FICHE	i
1. INLEIDING	1
2. PROJECTBESCHRIJVING	1
3. SITUERING VAN HET ONDERZOEKSGBIED	1
4. BODEMKUNDIGE SITUERING EN EVALUATIE	2
4.1. Situering	2
4.2. Wat de bodemprofielen ons vertellen	4
4.3. Gedetailleerde profielbeschrijving	6
5. GEPLANDE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	10
6. ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING	11
7. METHODE	12
8. RESULTATEN PROEFSLEUVEN	12
8.1. ARCHEOLOGISCHE NIVEAUS	12
8.2. ARCHEOLOGISCHE SPOREN EN STRUCTUREN	12
8.3. ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN	15
9. EVALUATIE, WAARDERING EN AANBEVELINGEN	16
9.1. Evaluatie en beantwoording onderzoeksvragen.....	16
9.2. Waardering.....	17
9.3. Aanbevelingen.....	17
10. BIBLIOGRAFIE	18
11. BIJLAGEN	18

ADMINISTRATIEVE FICHE

Opdrachtgever		INTERLEUVEN	
Uitvoerder		ARCHEBO bvba	
Vergunninghouder		Rik Van De Konijnenburg	
Bewaarplaats archief		INTERLEUVEN	
Bewaarplaats vondsten		INTERLEUVEN	
Vergunningsnummer		2013/026	
Projectcode		KODE	
Vindplaatsnaam		Alfons Dewitstraat, Kortenberg	
Locatie	Provincie	Vlaams-Brabant	
	Gemeente	Kortenberg	
	Deelgemeente	Meerbeek	
	Plaats	Alfons Dewitstraat	
Lambertcoördinaten	A	x	165682
		Y	174814
	B	x	165616
		Y	174791
	C	x	165569
		Y	174874
	D	x	165612
		Y	174904
Kadaster		Afdeling 3, sectie A, percelen : 181, 182a, 187b, 198e, 199 ^e	

Kaart onderzoeksgebied

Begin- en einddatum terreinwerk	12/02/2013 tot 12/02/2013
Grootte projectgebied	10.806 m ²
Grootte onderzochte oppervlakte	1135,5 m ²

1. INLEIDING

Binnen de stedenbouwkundige vergunning voor een verkaveling werd een bodemkundige evaluatie en een archeologische prospectie met ingreep in de bodem opgelegd door het Agentschap Onroerend Erfgoed aan de bouwheer.

De opdracht werd door de bouwheer, INTERLEUVEN, toegekend aan ARCHEBO bvba op 8 januari 2013.

De prospectievergunning werd afgeleverd op 31 januari 2013.

Dit document vormt het eindrapport van deze opdracht.

2. PROJECTBESCHRIJVING

Doel van het onderzoek is een archeologische evaluatie van het onderzoeksgebied. Hierbij moeten volgende vragen beantwoord worden:

- Wat is de bodemkundige toestand van het terrein?
- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd, ...)?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

De opgeleverde eindproducten omvatten (in overeenstemming met de BVS):

- Het eindrapport
- Het werkputinplantingsplan
- Sporenplannen
- Het onderzoeksarchief, met onder meer:
  - Inventarislijsten vondsten, sporenbeschrijving, plannen/tekeningen, foto's
  - Dagboek
  - Rapport
  - Foto's, plannen/tekeningen, profieltekeningen en beschrijvingen
  - Vondsten

3. SITUERING VAN HET ONDERZOEKSGBIED

Het onderzoeksgebied is gesitueerd in het noorden van het centrum van Meerbeek. Het terrein grenst in het noorden aan de Alfons Dewitstraat. Iets verder in het zuiden ligt de Dorpsstraat. Kadastraal valt het gebied onder afdeling 3, sectie A, percelen : 181, 182a, 187b, 198e en 199e.

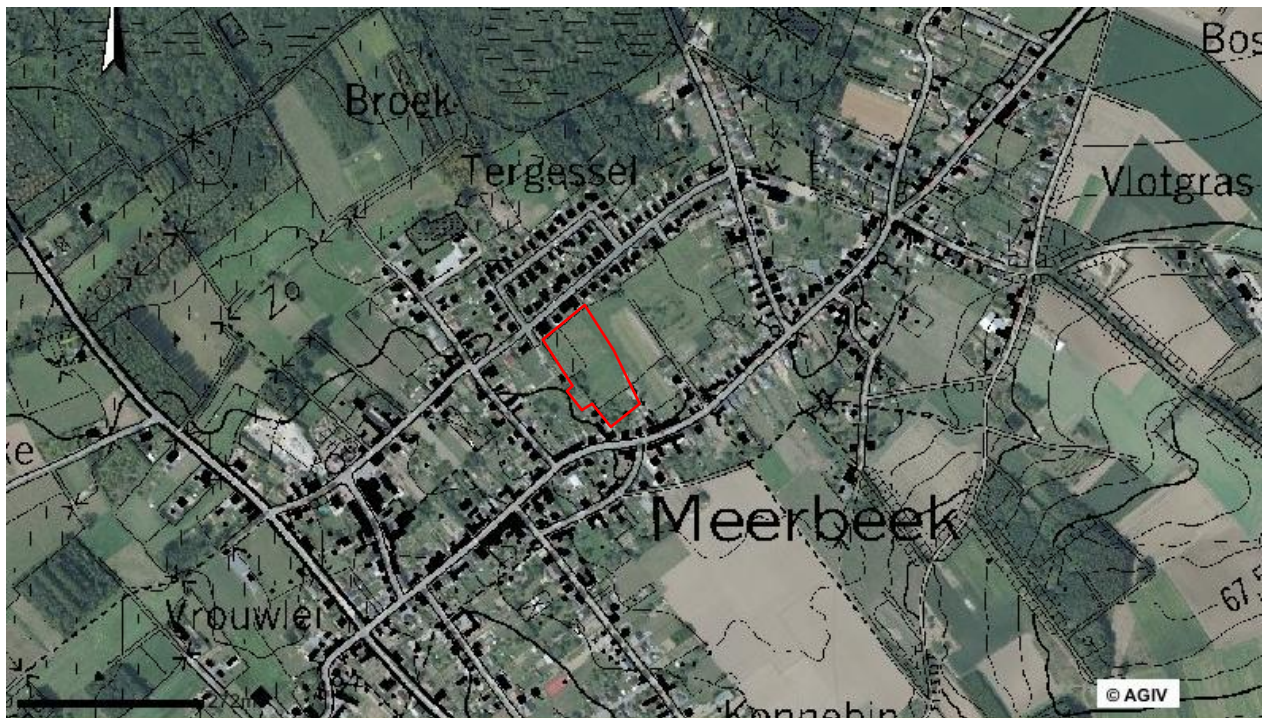

Fig. 1 Detail topografische kaart met middenschalige kleurenortho als achtergrond en aanduiding van het plangebied (rood gebied). (Bron: AGIV)

Het onderzoeksgebied bevindt zich tussen 38,06 en 39,61 m TAW.

4. BODEMKUNDIGE SITUERING EN EVALUATIE

4.1. SITUERING

Twee bodemprofielen werden nader onderzocht – hier genoemd, “Meerbeek-01” op een hoger gelegen deel van het terrein, en “Meerbeek-02” in een lager deel van het terrein (Fig. 2).

Zoals blijkt uit Fig. 2 bevindt het perceel zich in een brede depressie, ten noorden van de agglomeratie Meerbeek dat zelf op een lichte verhoging ligt. Ten zuidoosten van het perceel begint het Brabants leemplateau, dat ingesneden is door talrijke droge dalen en holle wegen. Door de hoge gevoeligheid voor bodemerosie van de leembodems op het plateau heeft zich in de droge dalen en aan de voet van het plateau, zoals op deze site, colluvium afgezet¹.

Het grootste gedeelte van het perceel is gekarteerd als een “Adp” bodem; het laagste deel, waar dan ook het tweede profiel zich in bevond als een “Aep” bodem (Fig. 2). Bodems met profielontwikkeling “..p” verwijzen typisch naar colluviale of alluviale afzettingen.

Een Adp bodem komt overeen met een lemige bodem (A..), die matig goed gedraineerd is (.d.), en met een “beperkte” profielontwikkeling. Een Aep bodem is een vergelijkbare bodem maar met een minder gunstige drainage, wat zich uit in een reductie horizont binnen boorbereik (80-120 cm). Bayens (1962) beschouwt de Adp bodems als colluviaal, en de Aep bodems als alluviaal.

¹ Bayens L. (1962) Verklarende tekst bij het kaartblad Erps-Kwerps 89W, Bodemkaart van België, IWONL.

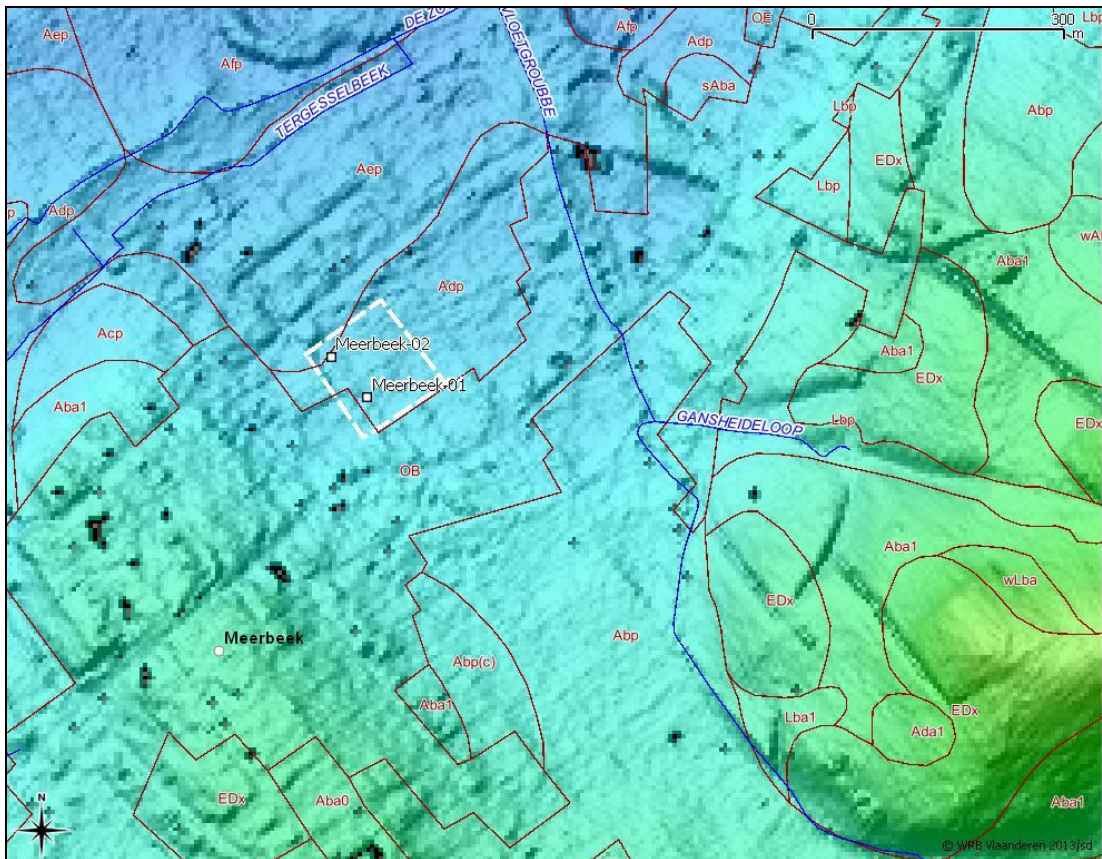

Fig. 2 De site "Meerbeek, Alfons Dewitstraat" is gelegen in een brede colluviale vallei, aan de voet van het Brabants leemplateau (zuidoostelijke hoek van deze kaart); de bodemeenheden die voorkomen op het perceel zijn Adp en Aep.

Fig. 3 Overzicht van de bestudeerde site. Rechts zijn de reeds getrokken sleuven te zien. Profiel Meerbeek-01 was net links van dit beeld; profiel Meerbeek-02, links onderaan het veld (achter de kraan). Net voor de kraan is een rugje van ploegcolluvium te zien.

4.2. WAT DE BODEMPROFIELEN ONS VERTELLEN

Het profiel “Meerbeek-01”, het hoogst gelegen profiel, komt inderdaad overeen met een Adp bodem. De textuur van heel het profiel was leem (A), en er komen roestvlekken (gley) vanaf 50 cm diepte voor; het grondwater bevond zich op 140 cm. De bovenste 60 tot 70 cm bestaat uit colluviaal materiaal (Fig. 3). Het profiel heeft een dikke ploeglaag van 35 cm, terwijl de onderliggende horizont wel structuur ontwikkeling heeft, maar ook duidelijke sporen van menselijke activiteit vertoont. Het meest opmerkelijk was dat in deze laag resten aangetroffen werden van Romeinse dakpannen. Onder deze laag bevinden zich de resten van een uitlogingshorizont (2EBg) met roestverschijnselen, en daaronder een kleiaanrijkingshorizont (2Btg) waar duidelijke kleihuidjes in te zien waren.

In het Meerbeek-01 profiel, hebben we dus mogelijks twee bewerkingshorizonten; één die terug gaat tot de Romeinse periode en die nu een Cambic horizont (Bw) vormt, en die overdekt is door meer recent colluvium en de actuele bewerkingshorizont (Ap) vormt.

Meerbeek-02, het lager gelegen profiel, komt overeen met een Aep bodem. Ook hier is de textuur van heel het profiel leem (A). Vanaf 50 cm diepte komen er sporadisch wat roestvlekken (gley) voor in een horizont met duidelijke structuurvorming (Bw) en vanaf 80 cm diepte hebben we een horizont met duidelijke roest en reductie kleuren (Bg). Het grondwater bevond zich hier op 110 cm.

Verder is de dikke humus rijke A horizont opmerkelijk (Fig. 5). De minder gunstige drainage heeft hier blijkbaar geleid tot een accumulatie van organische stof. Verder had de Ap2 horizont een “crumbly” bodemstructuur, wat wijst op bodemcompactie (Fig. 6).

Inspectie van de sleuven bevestigde dat het colluviaal dek inderdaad beperkt was tot de bovenste helft van het perceel (Fig. 7). Verder waren er in beide bodems veel regenwormgangen; de bodem van dit perceel is dus sterk beïnvloed door bioturbatie.

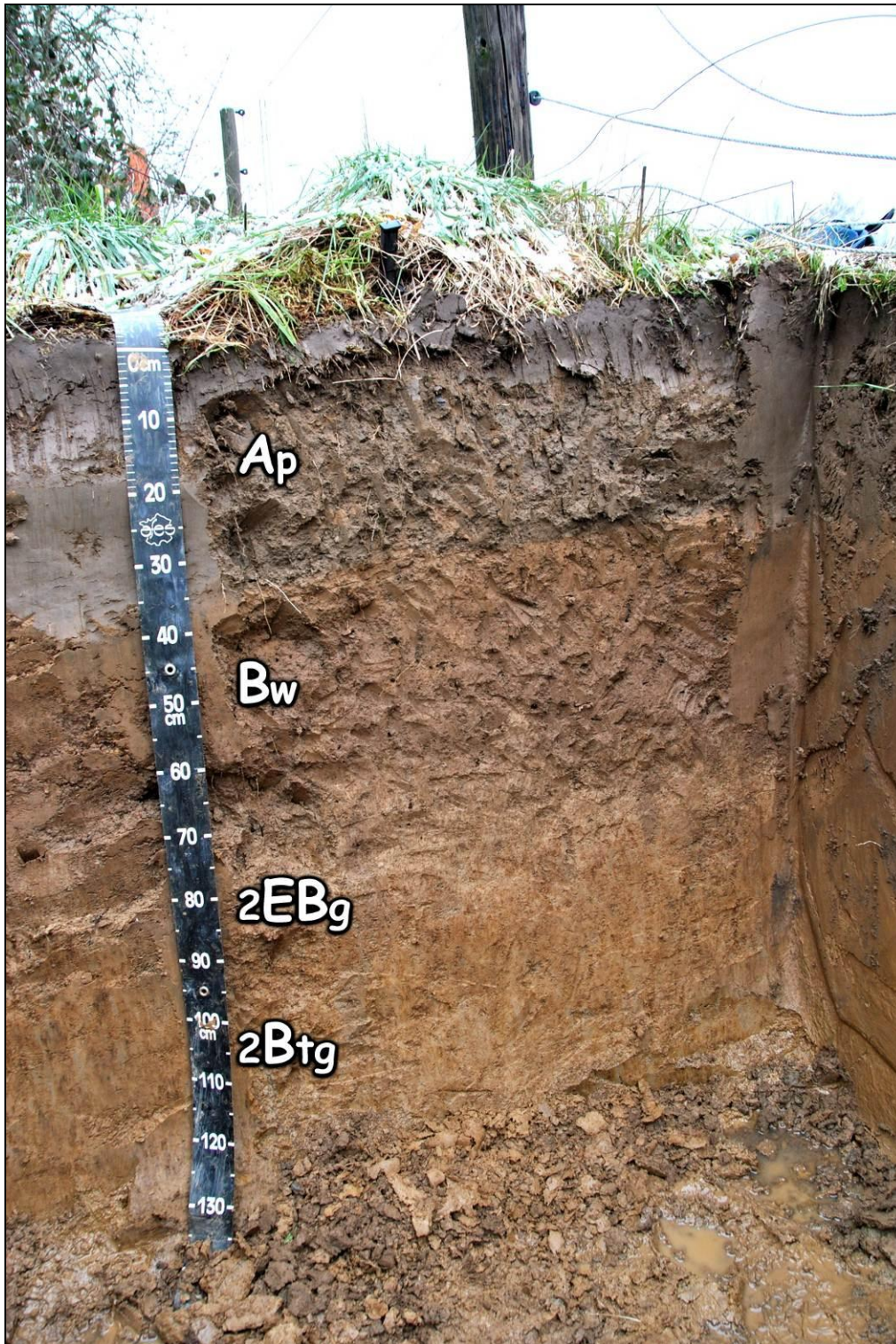

Fig. 4 Zuidelijke wand van profielput "Meerbeek-01", een Endogleyic Cambisol (Colluvic, Siltic) over een Cutanic Luvisol en gekarteerd als Adp; in de Bw horizont, bestaande uit colluviaal materiaal, bevonden zich fragmenten van Romeinse dakpannen.

4.3. GEDETAILLEERDE PROFIELBESCHRIJVING²

Site information

The weather was dry, but it had been snowing on the previous day; temperature was around freezing point. The soil profiles were humid throughout.

The field is gently sloping upwards to the south-east (1.5-2%); the field was under grasses.

Date 13 Feb 2013

Profile: Meerbeek-01 (Fig. 4)

Location: Meerbeek, Kortenberg

N 50° 53' 0.6", E 4° 35' 27.1"; LB72 165631, 174816

altitude 39.3 m asl.

Groundwater at 140 cm

Horizon description

Horizon	Depth (cm)	Description	Diagnostic features
Ap	0-35	Silt Loam in USDA classes (A in Belgian textural classes); Dark brown 10YR 3/3 (moist), slightly sticky, plastic and friable moist; moderate strong, medium angular to sub-angular blocky structure; many fine and medium roots; few to common tubular and interstitial pores and many earthworm galleries; small pieces of bricks (<5 cm) and charcoal, boundary smooth and abrupt	Ochric horizon, colluvic material
Bw	35-60	Silt Loam in USDA classes (A in Belgian textural classes); Brown 10YR 4/4 (moist), slightly sticky, plastic and friable moist; moderate to strong medium angular block structure; many fine roots; common tubular and interstitial pores and many earthworm galleries; piece of roman tile (5-10 cm), boundary smooth to wavy and clear	Cambic horizon, colluvic material
2EB	60-80	Silt Loam in USDA classes (A in Belgian textural classes); Dull yellowish brown 10YR 5/3 (moist); common medium distinct brown mottles (10YR 4/6) and Mn-Fe speckles (5 mm); few very fine clay coatings on pores and pedfaces; slightly sticky, plastic and friable moist; strong medium angular blocky structure; many fine roots; many tubular and interstitial pores, few earthworm galleries; boundary wavy and gradual	Gleyic properties in an eluviated horizon,
2Btg	80-140+	Silt Loam in USDA classes (A in Belgian textural classes); strongly mottled Brown 10YR 4/6 to Dull yellowish brown 10YR5/3 (moist); and Mn-Fe speckles (> 5 mm); fine, continuous clay coatings on pores and pedfaces; slightly sticky, plastic and friable moist; strong medium angular blocky structure; many fine roots; many tubular and interstitial pores	Argic horizon, Gleyic properties

² Volgens FAO, 2006. Guidelines for soil profile description, FAO, Rome; and using Revised Standard Soil Color Charts, 1997.

Classification

- WRB-2007: *Endogleyic Cambisol (Colluvic, Siltic)* thapto *Cutanic Luvisol*
- Symbol on the soil map of Belgium (sheet Erps-Kwerps 89W): *Adp*

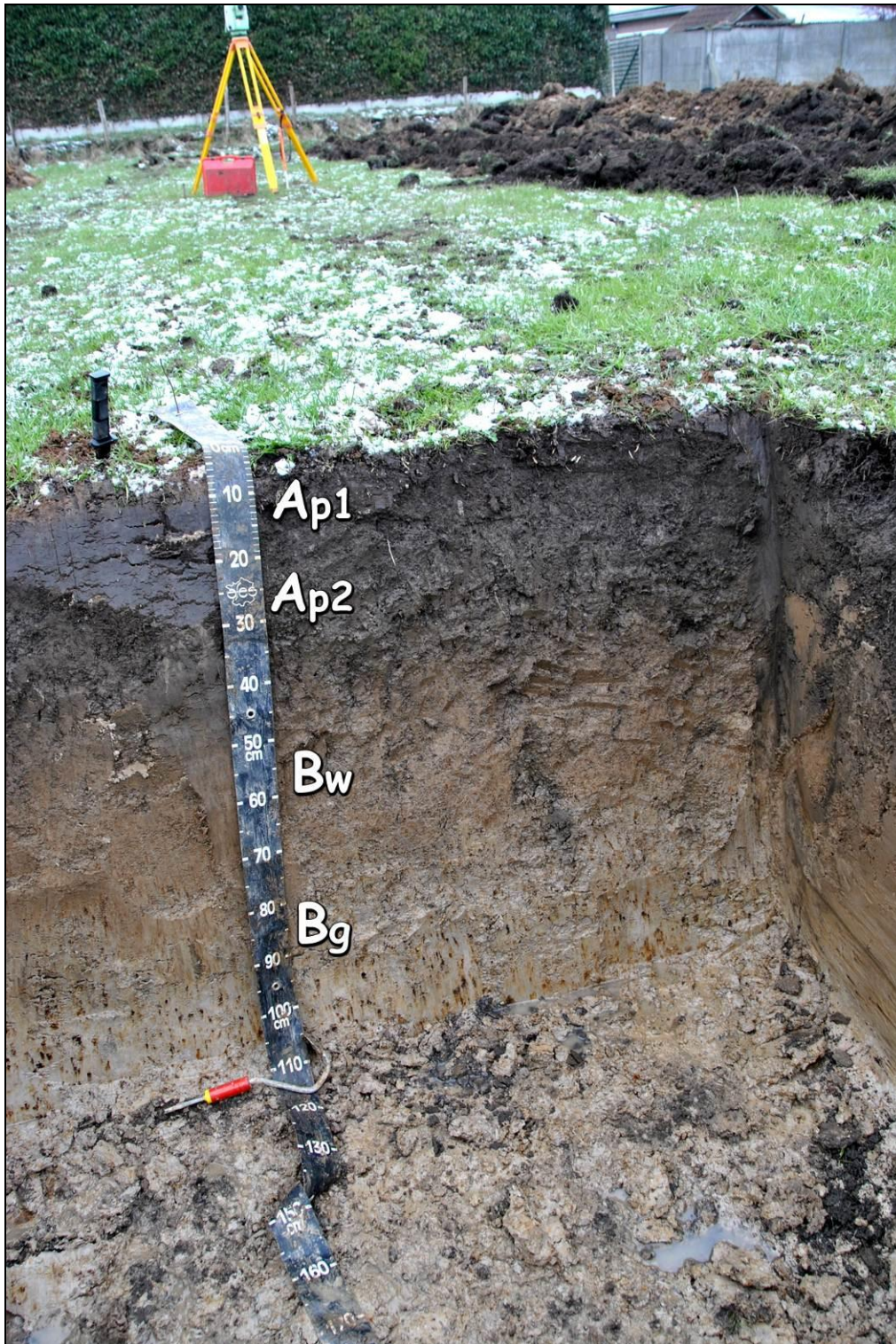

Fig. 5 Zuidelijke wand van profielput “Meerbeek-02”, een Endogleyic Phaeozem (Siltic), gekarteerd als Aep.

Profile: Meerbeek-02 (Fig. 5)

Location: Meerbeek, Kortenberg

N 50° 53' 2.1", E 4° 35' 24.9"; LB72 165631, 174816

altitude 38.7 m asl.;

Groundwater at 100-110 cm

Horizon description

Horizon	Depth (cm)	Description	Diagnostic features
Ap1	0-20	Silt Loam in USDA classes (A in Belgian textural classes); Brownish black 10YR 2/2 (moist), slightly sticky, plastic and friable moist; moderate strong, coarse granular structure with common worm casts; many fine and medium roots; common tubular and interstitial pores; boundary smooth and clear	Mollic horizon
Ap2	20-35	Silt Loam in USDA classes (A in Belgian textural classes); Brownish black 10YR 3/2 (moist), slightly sticky, plastic and friable moist; moderate to strong medium crumbly to crumbly structure (typical for compaction); many fine roots; common interstitial pores and earthworm galleries; boundary smooth and gradual	
Bw	35-65	Silt Loam in USDA classes (A in Belgian textural classes); Dull yellowish brown 10YR 4/3 (moist); common medium distinct Dull reddish brown mottles (5YR4/4); small brick fragment and charcoal fragments in worm galleries; slightly sticky, plastic and friable moist; strong medium angular blocky structure; few fine roots; few tubular and vesicular pores and earthworm galleries; boundary smooth and clear	Cambic horizon
Bg	65-110+	Silt Loam in USDA classes (A in Belgian textural classes); strongly mottled Brown 10YR 4/6 (moist) to 10YR5/3; very coarse prominent Mn-Fe speckles (> 2 cm); slightly sticky, plastic and friable moist; weak medium sub-angular blocky structure; no roots; few interstitial and vesicular pores, no earthworm galleries	Gleyic properties

Classification

- WRB-2007: *Endogleyic Phaeozem (Siltic)*
- Symbol on the soil map of Belgium (sheet Erps-Kwerps 89W): *Aep*

Fig. 6 Detail van de bodemstructuren van profiel Meerbeek-02, horizont Ap2; de middelmatig grote aggregaten met duidelijk schelpvorming rondingen worden in de "FAO guidelines" beschreven als "crumbly structures", typisch voor bodemcompactie.

Fig. 7 Overzicht van de proefsleuven waaruit blijkt dat het colluvium afwezig, of uiterst dun was, in de laagste helft van het perceel.

5. GEPLANEDE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

INTERLEUVEN zal het terrein verkavelen.

Fig. 8 Ontwerpplan van het onderzoeksgebied.

6. ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) kan men enkele vondstlocaties in de buurt opmerken. Locatie 4716, ten noorden van het onderzoeksgebied, betreft een losse vondst aardewerk uit de Romeinse periode. Ten westen bevindt zich een laat-middeleeuwse kerk (locatie 3815). Er werden eveneens losse vondsten aangetroffen bij prospectie, waaronder aardewerk en dakpanfragmenten uit de Romeinse periode, lithisch materiaal (locatie 1930) en laat-middeleeuws aardewerk (locatie 1901). Locatie 3833 betreft een waterburcht uit de late middeleeuwen. Ten oosten van het projectgebied werd een munt of penning aangetroffen (locatie 3912) waar eveneens een hoeve zou gestaan hebben (locatie 3912). Locatie 2123 betreft een vermoedelijke secundaire Romeinse weg.

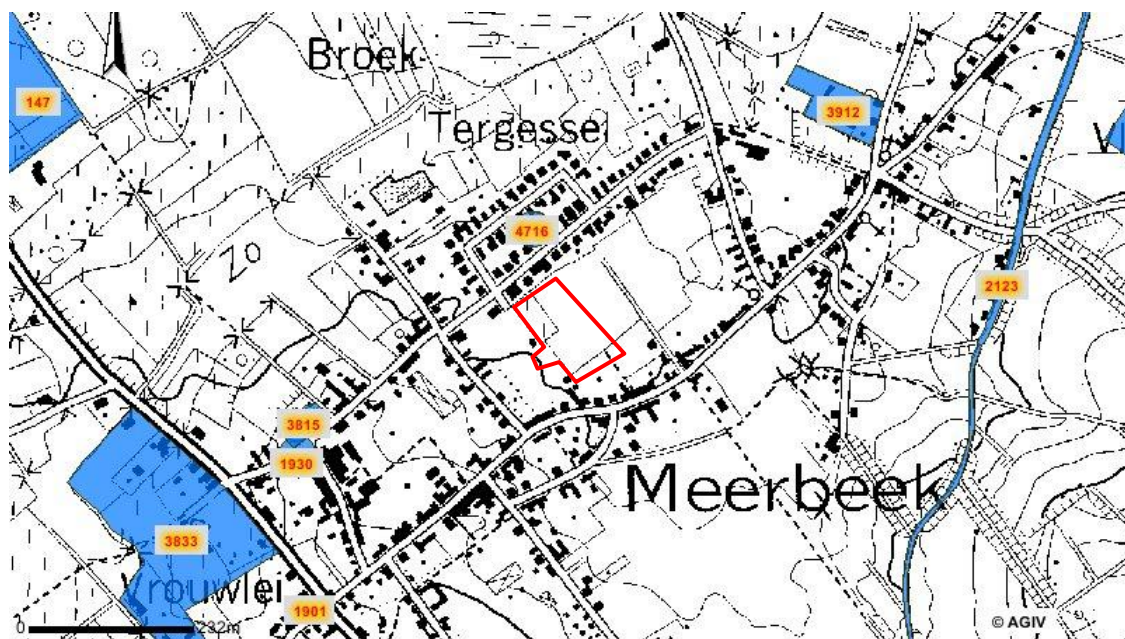

Fig. 9 Detail van de Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het plangebied (rood). (Bron: CAI)

Fig. 10 Detail van de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied in zwart. (Bron: Koninklijke Bibliotheek van België).

7. METHODE

Tijdens de aanleg van proefsleuven werd een bodemkundige evaluatie a.h.v. 2 profielproefputten uitgevoerd. De proefsleuven werden volgens de methode van parallelle continue sleuven aangelegd. De afgraving gebeurde door een kraan op rupsbanden van 21 ton met tandeloze graafbak van 2m breed. De afstand tussen de sleuven bedraagt ca. 15m.

De bodemkundige opteerde om 2 bodemprofielen, die representatief waren voor het onderzoeksgebied, in detail te beschrijven.

Na het aanleggen van de proefsleuven werden deze gecontroleerd met een metaaldetector. De storthopen werden eveneens met een metaaldetector gescreend.

		oppervlakte	
onderzoeksgebied		10806,00	m ²
aan te leggen werkputten	10%	1080,60	m ²
aan te leggen kijkvensters	2,5%	270,15	m ²
TOTAAL aan te leggen	12,5%	1350,75	m²
werkput 1		103,00	m ²
werkput 2		113,00	m ²
werkput 3		232,00	m ²
werkput 4		242,00	m ²
werkput 5		235,00	m ²
werkput 6		69,00	m ²
werkput 7		61,00	m ²
totaal aangelegde werkputten		1055,00	m²
kijkvenster 1		45,00	m ²
kijkvenster 2		30,00	m ²
kijkvenster 3		5,50	m ²
totaal aangelegde kijkvensters		80,50	m²
TOTAAL aangelegd		1135,50	m²

Fig. 11 Lijst met aan te leggen oppervlakte volgens bijzondere voorschriften en de uiteindelijk aangelegde oppervlakte. (ARCHEBO 2013)

8. RESULTATEN PROEFSLEUVEN

8.1. ARCHEOLOGISCHE NIVEAUS

Er werd één archeologisch interessant niveau aangetroffen dat zich tussen 37,66 en 38,91m TAW bevond.

8.2. ARCHEOLOGISCHE SPOREN EN STRUCTUREN

Er werden geen structuren aangetroffen.

In totaal werden 26 sporen aangetroffen waarvan 22 archeologisch interessant. De andere 4 sporen konden worden aangeduid als sporen van drainagebuizen. De aanwezigheid van drainagebuizen werd bevestigd door een omwoner. Alle sporen zijn goed bewaard en hebben een sterke aflijning. De

meeste sporen sluiten aan net onder het colluvium (zie fig. 12). Het colluvium is bruin van kleur, waaronder sporen goed zichtbaar worden.

Fig. 12 Zicht op spoor 25 met aanduiding van het colluvium in het rood, huidige bouwvoor in het blauw. (ARCHEBO 2013)

Twee sporen, KV1 S1 en WP5 S14, kunnen eerder worden herkend als opvullingslaag dan spoor. Deze lagen zijn blauwgrijs van kleur. In de laag werden scherven aangetroffen uit de 12-14^e eeuw. Het gaat hier om lokaal grijs aardewerk en Maaslands wit.

Drie sporen zijn qua kleur afwijkend aan de anderen. Het gaat hier om de sporen S2, S3 en S7 in kijkvenster 1. De kleur is zwart door de grote aanwezigheid van houtskool (fig. 13). Vermoedelijk gaat het hier om afvalputten die gerelateerd kunnen worden aan ijzerbewerking.

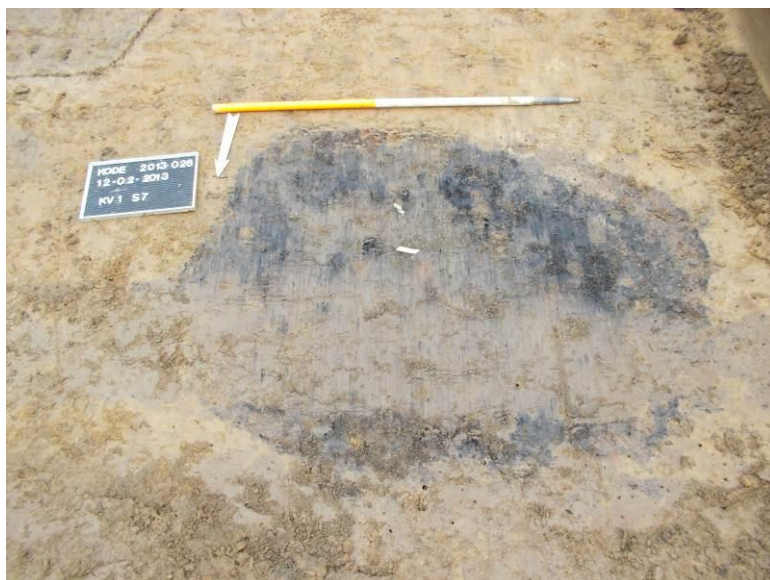

Fig. 13 Spoor 7, merk op de goede aflijning en grote hoeveelheden houtskool. (ARCHEBO 2013)

Een bevestiging voor deze activiteit kon worden aangetroffen in spoor S4. De vulling van het spoor bevat talrijke resten van smeedslakken en ijzerbewerkingsproducten (Fig. 14). Er werd geen

verbrande leem aangetroffen, zodat deze kuilen niet als smeedkuil of mijlerput kunnen herkend worden.

Fig. 14 Zicht op spoor 4 met resten van smeedslakken en ijzerbewerking. (ARCHEBO 2013)

Spoor 15 wijkt eveneens af van de andere sporen. Het gaat hier mogelijk om een uitbraakspoor of een dump van ijzerzandsteen. Dit spoor kan niet gerelateerd worden aan de andere sporen, tenzij het zou gaan om primaire winning van ijzer nl. extractie van ijzer uit ijzerzandsteen. De afwezigheid van vloeislakken bemoeilijkt echter deze zienswijze.

Alle andere sporen zijn goed afgelijnd, blauwgrijs van kleur en bevatten op houtskoolspikkels na maar weinig inhoud. Zelden kan een fragment van baksteen herkend worden. Omwille van kleur, bewaringstoestand en voorkomen in het vlak, lijken de sporen gelijktijdig met de dumplagen (zie Fig. 15). Er werd geen enkel spoor aangetroffen waaruit bewoning blijkt. Het lijkt hier te gaan om randactiviteiten nabij bewoning. Het voorkomen van een afval- of dumplaag bevestigt dit.

Fig. 15 : afvallaag(spoor14) in werkput 5. (ARCHEBO 2013)

8.3. ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN

In elke werkput werden tijdens de afgraving in het colluviumpakket fragmenten van Romeinse dakpannen aangetroffen. De dichtheid verhoogt naar het zuiden (hoger liggend gedeelte) toe. Het gaat steeds om kleine fragmenten, maar deze duiden wellicht op Romeinse bewoning en/of bebouwing in de onmiddellijke omgeving. Sporen van een enkele Romeinse bebouwing zijn in prospectie meestal gelimiteerd binnen een verspreiding van 2ha.

In werkput 4 werd in twee sporen aardewerk aangetroffen. In spoor 22 gaat het om 2 scherven Maaslands wit en 1 scherf lokaal grijs aardewerk. Uit dezelfde periode dateren eveneens 3 scherven uit spoor 17. Hier gaat het om 1 fragment Maaslands wit en twee scherven uit lokaal grijs aardewerk. De scherven worden weergegeven op figuur 16.

Fig. 16 : Bovenste rij : scherven uit spoor 22, onderste rij : scherven uit spoor 17. (ARCHEBO 2013)

Deze vondsten laten ons toe de sporen te dateren tussen de 11^e en de 13^e eeuw.

Bij de aanleg van een kijkvensters (KV1) werden in spoor 4 fragmenten aangetroffen die wijzen op ijzerbewerking. Typische vormen zoals plano-convexe smeedslakken werden niet aangetroffen. De fragmenten wijzen echter wel in deze richting. De densiteit is vrij hoog, maar er is nog steeds een sponsachtige structuur. Figuur 17 toont mogelijk een deel van een ijzerspons die gevormd is in een semi-laagoven, maar waaruit geen bruikbaar ijzer gesmeed kon worden. Bijkomende reden dat het stuk niet echt als ijzerspons bestempeld kan worden is doordat het niet magnetisch is. Hierdoor vertoont het sterke gelijkenissen met een smeedslak. Centraal is de afdruk van een stuk houtskool zichtbaar. Dit kan eveneens duiden op de vorming van een smeedslakachtige in een smeedoven. Het stuk is dus duidelijk te bestempelen als afval. De plaats van de activiteit werd in dit onderzoek niet aangetroffen.

Tevens versterkt het stuk op figuur 18 dit vermoeden. Het gaat hier om een stuk ovenwand. De linkse foto toont duidelijk verbrande leem van de wand zelf. De achterkant van het stuk (rechtse foto) vertoont verglazing. Deze verglazing gebeurt aan de binnenwand van de oven waarbij siliciumpartikels (zand) zich omzetten in glas bij een temperatuur boven de 1000°C.

Fig. 17 : Smeedslak uit spoor 4 met nog sponsachtige structuren. (ARCHEBO 2013)

Fig. 18 : deel van een ovenwand uit spoor 4. (ARCHEBO 2013)

9. EVALUATIE, WAARDERING EN AANBEVELINGEN

9.1. EVALUATIE EN BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

- Wat is de bodemkundige toestand van het terrein?
  - o Het bodemkundig onderzoek kon de aanwezigheid van een colluviumpakket duiden in het zuidelijk gedeelte van het onderzoeksgebied, bodemklassificatie Adp. Het pakket is mogelijk ontstaan vanaf de Romeinse periode door het voorkomen van fragmenten van dakpannen uit deze periode. Het noordelijk gedeelte bevatte geen colluvium; bodemklassificatie Aep.
- Zijn er sporen aanwezig?
  - o Er werden 26 grondsporen aangetroffen. In het colluviumpakket werden overall fragmenten van Romeinse dakpannen aangetroffen.

- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
  - o De sporen zijn allen antropogeen.
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd, ...)?
  - o De sporen zijn zeer goed bewaard. De aflijning is vrij sterk en sommige sporen zijn dieper dan 35cm bewaard. Organisch materiaal blijkt niet bewaard.
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
  - o De sporen duiden niet op structuren in het onderzoeksgebied, maar rijzen het vermoeden dat in de aanpalende percelen er wel degelijk activiteiten (al dan niet bewoning) hebben plaatsgevonden.
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
  - o De grondsporen behoren wellicht tot 1 periode nl. 12-14e eeuw; volle middeleeuwen.
De aangetroffen dakpanfragmenten behoren tot de Romeinse periode.
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
  - o De aanwezigheid van smeedafval duidt op ijzerbewerking. Sporen van ijzerbewerking zijn momenteel slecht bestudeerd uit deze periode en verdienen daarom ook de nodige aandacht.

9.2. WAARDERING

Archeologisch gezien kunnen we alleen vaststellen dat een klein deel van de percelen hebben dienst gedaan als afvaldump. Dit afval op zich kan maar weinig info aanleveren. Het staat echter in verband met mogelijke sporen van ambachtelijke activiteiten en/of bewoning aansluitend op de naastliggende percelen.

Tevens dient vermeld dat het volledige onderzoeksgebied in de Romeinse periode wellicht in gebruik was als akkerland.

9.3. AANBEVELINGEN

Het aantreffen van alleen afval kan maar weinig info opleveren. Indien blijkt dat in de toekomst de aanpalende percelen onderzocht kunnen worden, heeft het onderzoeken van de huidige sporen wel degelijk zin. Indien geopteerd wordt om de huidige aangetroffen sporen op te nemen in een vervolgonderzoek, wordt een oppervlakte van maximaal 1500 m² voorgesteld.

Tevens dient er rekening te worden gehouden dat in de onmiddellijke omgeving van het onderzochte terrein wellicht een romeins gebouw heeft bestaan. De kans op Romeinse bebouwing lijkt toe te nemen richting zuiden. Het gebouw heeft mogelijk te maken met landbouwactiviteiten omwille van de goede landbouwgronden.

10. BIBLIOGRAFIE

AGIV (Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen) (2011), <http://www.agiv.be/gis/>.

CAI (Centrale Archeologische Inventaris) (2011), <http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/>.

Koninklijke Bibliotheek van België (2010), Ferrariskaart, http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html.

11. BIJLAGEN

- Fotolijst
- Sporenlijst
- Vondstenlijst
- Plannenlijst

FOTOLIJST							
Fotonummer	Werkput	Overzichtsfoto	Spoor	Profiel	Coupe	Opmerkingen	Datum
KODE001	1	x					12/02/2013
KODE002	3	x					12/02/2013
KODE003	4	x					12/02/2013
KODE004	5	x					12/02/2013
KODE005	1			NW			12/02/2013
KODE006	KV1	x					12/02/2013
KODE007	KV1	x					12/02/2013
KODE008	KV1	x					12/02/2013
KODE009	KV1		2				12/02/2013
KODE010	KV1		2				12/02/2013
KODE011	KV1		3				12/02/2013
KODE012	KV1		3				12/02/2013
KODE013	KV1		4				12/02/2013
KODE014	KV1		5				12/02/2013
KODE015	KV1		5				12/02/2013
KODE016	KV1		6				12/02/2013
KODE017	KV1		6				12/02/2013
KODE018	KV1		7				12/02/2013
KODE019	KV1		7				12/02/2013
KODE020	KV2	x					12/02/2013
KODE021	KV2		1				12/02/2013
KODE022	KV2		1				12/02/2013
KODE023	5		16				12/02/2013
KODE024	5		15				12/02/2013
KODE025	5		14				12/02/2013
KODE026	5		14				12/02/2013
KODE027	5		13				12/02/2013
KODE028	5		12				12/02/2013
KODE029		x					12/02/2013
KODE030	5		11				12/02/2013
KODE031	5		10				12/02/2013
KODE032	5		10				12/02/2013
KODE033	5		9				12/02/2013
KODE034	5		9				12/02/2013
KODE035	5		8				12/02/2013
KODE036	4		26		x		12/02/2013
KODE037	4		25		x		12/02/2013
KODE038	4		25				12/02/2013
KODE039		x					12/02/2013
KODE040	4		17				12/02/2013
KODE041	4		17				12/02/2013
KODE042	4		18				12/02/2013
KODE043	4		19				12/02/2013
KODE044	4		19				12/02/2013
KODE045	4		20				12/02/2013
KODE046	4		20				12/02/2013
KODE047	4		21				12/02/2013

KODE048	4		21				12/02/2013
KODE049	4		22				12/02/2013
KODE050	4		22				12/02/2013
KODE051	4		22				12/02/2013
KODE052	4		23				12/02/2013
KODE053	4		23				12/02/2013
KODE054	4		24				12/02/2013
KODE055	4		24				12/02/2013
KODE056	4		25				12/02/2013
KODE057	4		25				12/02/2013
KODE058	4		26				12/02/2013
KODE059	4		26				12/02/2013
KODE060						vondst	
KODE061						vondst	
KODE062				x			
KODE063				x			
KODE064						textuur foto	
KODE065						vondst	
KODE066						vondst	

SPORENLIJST

Spoornummer	Werkput	Vlak	Vorm	Kleur		Inclusies			Datering	Vondstnummer	Fotonummer	
					hoofdkleur	bijkleur	soort	grootte	hoeveelheid			
1	KV1	1	onregelmatig		grijs	zwart	houtskool	spikkels	weinig	volle middeleeuwen		KODE008
2	KV1	1	onregelmatig		grijs	zwart	houtskool	brokjes	matig	volle middeleeuwen		KODE009
3	KV1	1	ovaal		grijs	zwart	houtskool	brokjes	veel	volle middeleeuwen		KODE011
4	KV1	1	rond		beige	grijs	houtskool	spikkels	weinig	volle middeleeuwen	1	KODE013
5	KV1	1	vierkant		grijs	grijs	houtskool	spikkels	weinig	volle middeleeuwen		KODE014
6	KV1	1	onregelmatig		grijs	grijs	houtskool	spikkels	weinig	volle middeleeuwen		KODE016
7	KV1	1	rond		zwart	grijs	houtskool	brokken	zeer veel	volle middeleeuwen		KODE018
8	5	1	rond		grijs	zwart	houtskool	spikkels	zeer veel	volle middeleeuwen		KODE035
9	5	1	rond		grijs	grijs	houtskool	spikkels	zeer weinig	volle middeleeuwen		KODE033
10	5	1	onregelmatig		grijs	grijs	baksteen	brokken	weinig	volle middeleeuwen	2	KODE031
11	5	1	rond		grijs	zwart	houtskool	brokjes	matig	volle middeleeuwen		KODE030
12	5	1	onregelmatig		grijs	grijs	houtskool	spikkels	weinig	volle middeleeuwen		KODE028
13	5	1	onregelmatig		zwart	grijs	houtskool	brokken	veel	volle middeleeuwen		KODE027
14	5	1	onregelmatig		grijs	bruin	houtskool	spikkels	weinig	volle middeleeuwen		KODE025
15	5	1	lineair		bruin	beige	ijzerzandsteen	brokken	zeer veel	volle middeleeuwen		KODE024
16	5	1	onregelmatig		grijs	grijs	houtskool	spikkels	matig	volle middeleeuwen		KODE023
17	4	1	rond		grijs	grijs	houtskool	spikkels	veel	volle middeleeuwen	3	KODE040
18	4	1	onregelmatig		grijs	grijs	houtskool	spikkels	weinig	volle middeleeuwen		KODE042
19	4	1	onregelmatig		grijs	grijs	houtskool	spikkels	weinig	volle middeleeuwen		KODE043
20	4	1	rond		grijs	zwart	houtskool	brokjes	veel	volle middeleeuwen		KODE045
21	4	1	onregelmatig		grijs	grijs	houtskool	spikkels	weinig	volle middeleeuwen		KODE047
22	4	1	onregelmatig		grijs	grijs	houtskool	spikkels	weinig	volle middeleeuwen	4	KODE049
23	4	1	onregelmatig		grijs	grijs	baksteen	brokken	matig	volle middeleeuwen		KODE052
24	4	1	rond		grijs	grijs	houtskool	spikkels	weinig	volle middeleeuwen		KODE054
25	4	1	rond		grijs	grijs	houtskool	spikkels	zeer weinig	volle middeleeuwen		KODE056
26	4		onregelmatig		grijs	beige	natuursteen	brokken	veel	volle middeleeuwen		KODE058

VONDSTENLIJST						
Vondstnummer	Werkput	Vlak	Spoornummer/losse vondst	Materiaalsoort	Determinatie	Datering
1	KV1	1	spoor 4	metaal	afval mbt ijzerbewerking	volle middeleeuwen
2	5	1	spoor 10	aardewerk	dakpanfragment?	volle middeleeuwen ?
3	4	1	spoor 17	aardewerk	Maaslands wit, lokaal grijs aardewerk	volle middeleeuwen
4	4	1	spoor 22	aardewerk	Maaslands wit	volle middeleeuwen
5	2B	1	losse vondst in colluvium	baksteen	fragment romeinse dakpan	Romeins

PLANNENLIJST

Plan 1 Werkputinplanting bestaande toestand

Plan 2 Werkputinplanting nieuwe toestand

Plan 3 Sporenplan WP4-5, KV1-2

**ARCHEOLOGISCHE
PROSPECTIE MET
INGREEP IN DE BODEM -
KORTENBERG - ALFONS
DEWITSTRAAT**

Opdrachtgever

INTERLEUVEN
Brouwersstraat 3
3000 Leuven

Opdrachtnemer

Merelnest 5
B-3470 Kortenenaken
+(32)491/ 74 60 77
info@archebo.be

**WERKPUTINPLANTING
BESTAANDE TOESTAND**

Maart 2013

PLAN 1

Legende

- onderzoeksgebied
- werkputten
- WP1   werkputnummer
- KV1   kijkvensternummer

opmeting: Jonas Artois Landmetingen

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM - KORTENBERG - ALFONS DEWITSTRAAT

Opdrachtgever

INTERLEUVEN
Brouwersstraat 3
3000 Leuven

Opdrachtnemer

Merelnest 5
B-3470 Kortenenaken
+(32)491/ 74 60 77
info@archebo.be

WERKPUTINPLANTING NIEUWE TOESTAND

Maart 2013

PLAN 2

Legende

- onderzoeksgebied
- werkputten
- WP1 werkputnummer
- KV1 kijkvensternummer

opmeting: Jonas Artois Landmetingen

ARCHEOLOGISCHE
PROSPECTIE MET
INGREEP IN DE BODEM -
KORTENBERG - ALFONS
DEWITSTRAAT

Opdrachtgever

INTERLEUVEN
Brouwersstraat 3
3000 Leuven

Opdrachtnemer

Merelnest 5
B-3470 Kortenen
+(32)491/ 74 60 77
info@archebo.be

WERKPUTINPLANTING
SPORENPLAN WP 4-5, KV1-2

Maart 2013

PLAN 3

Legende

- werkputten
- WP1 werkputnummer
- KV1 kijkvensternummer
- 8.25 hoogte TAW
- spoor
- recent spoor
- S1 spoornummer

opmeting: Jonas Artois Landmetingen

